

Justitiedepartementet
Diarienummer JU2025/00343
Via e-post:
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.da@regeringskansliet.se

Remissyttrande över Domstolsverkets promemoria *En effektivare tvistemålshandläggning*

Inledning

Tingsrätten ställer sig i allt väsentligt bakom arbetsgruppens överväganden och förslag, med följande tillägg och anmärkningar. Nedanstående rubriker är hämtade från promemorian (avsnitt 7)

Förslagen avser substansmålen

Tingsrätten delar arbetsgruppens bedömning att en sortering av målen är nödvändig för att kunna handlägga dessa på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Så sker redan idag. De mål som idag är substansmål i egentlig mening handläggs enligt tingsrättens uppfattning ofta på sätt som väsentligen stämmer överens med vad som anges i promemorian.

Tingsrättens uppfattning är att den definition av substansmål som promemorian föreslår (s. 26) framstår som alltför vid. I praktiken skulle det omfatta en stor majoritet av målen, som varken domstolen eller parter uppfattar som substansmål i egentlig mening. Som exempel kan nämnas enklare tvister om ersättning för hantverkstjänster, enklare tvister om återbetalning av lån mellan före detta makar och andra vardagliga eller mindre tvister där parterna uppträder utan professionella ombud. Den anpassning av handläggningen till vad målet kräver (s. 27) riskerar i många sådana mål snarare innebära merarbete än effektivitetsvinster när ena eller båda parter inte företräds av ombud. Tingsrätten ifrågasätter därför behovet av en alltför kategorisk uppdelning i enklare tvistemål och substansmål.

Utgångspunkter för en reformerad tvistemålsprocess

Ett led i arbetsgruppens förslag är att domare bör vara mer aktiva i handläggningen särskilt i början av förberedelsen. Det utvecklas emellertid inte vad som närmare avses med konstaterandet att detta kommer att påverka främst tingsrätter med beredningsorganisationer. Tingsrätten vill här

framhålla att arbetssättet kan skilja sig åt mycket mellan tingsrätter med beredningsorganisationer och att beredningsjurister i en välfungerande beredningsorganisation har goda möjligheter att aktivt arbeta med tidsplaner i ett tidigt skede av handläggningen. Så sker vid Lunds tingsrätt redan idag.

Tingsrätten vill framhålla vikten av att förslagen inte får till följd att fungerande beredningsorganisationer måste ändras.

En tidsplan ska upprättas i ett tidigt skede av processen

Tingsrätten delar arbetsgruppens uppfattning att en tidsplan är av mycket stor vikt för att handläggningen ska drivas framåt och att tidsplan därför bör upprättas i stor utsträckning. Tingsrätten är därför positiv till arbetsgruppens förslag om att ändra 42 kap. 6 § fjärde stycket rättegångsbalken så att rätten ska upprätta tidsplaner i fler tvistemål. Tingsrätten delar även arbetsgruppens uppfattning att det i många mål finns starka skäl att upprätta tidsplan tidigt under handläggningen och ofta med fördel redan efter att svaromål har inkommit. Tingsrättens uppfattning är emellertid att 42 kap. 6 § fjärde stycket rättegångsbalken tillräckligt ger rätten detta verktyg redan idag.

Ett alltför uttalat krav på tidsplan skyndsamt efter svaromål riskerar skapa ett merarbete för rätten avseende åtgärder som i många fall inte är nödvändiga och ändamålsenliga och inte tillför någon effektivitetsvinst i handläggningen samtidigt som kravet skulle inskränka rättens möjligheter att anpassa handläggningen till omständigheterna i det enskilda fallet. Detta gäller särskilt mot bakgrund av de synpunkter som framförts ovan när det gäller den föreslagna definitionen av substansmål. Arbetsgruppens förslag i denna del ("uppenbart obehövligt") skulle innebära att tidsplaner måste upprättas i ett tidigare skede än idag, även om rätten gör bedömningen att detta inte behövs.

En ny tredskodomssituation

Tingsrätten ser mycket positivt på ett införande av skarpare verktyg för rätten då parter inte medverkar under förberedelsen och välkomnar förslaget på införande av en ny flexiblare tredskodomsmöjlighet. Förslaget fyller praktiska behov och väntas medföra effektivitetsvinster.

Parter ska ansvara för att åberopade vittnen och partssakkunniga inställer sig

Tingsrätten, som ställer sig positiv till förslaget i stort, anmärker följande.

Förslaget verkar inte omfatta partsförhör. Sett till de ändamål som motiverar den föreslagna ändringen bör det övervägas att ålägga parterna motsvarande ansvar för att en part som ska höras inställer sig till ett förhörstillfälle.

Arbetsgruppen föreslår att ett beslut om att avslå en parts begäran om att rätten ska kalla en förhörsperson till ett förhörstillfälle bör kunna överklagas särskilt (s. 41). Skälen för detta är att det kan ha stor betydelse för parts möjlighet att lägga fram beviset. Enligt tingsrätten framstår det som inkonsekvent att sådana beslut ska få överklagas särskilt i högre grad än beslut att avvisa bevismedlet (förhöret), vilket i än högre grad påverkar partens möjlighet att lägga fram beviset. Rätten att särskilt överklaga beslut om att avslå en parts begäran om att rätten ska kalla en förhörsperson till ett

förhörstillfälle kan också påverka rättens möjligheter att följa tidsplanen och genomföra en redan planerad förhandling. Tingsrätten anser att det bör övervägas att inte låta beslutet få överklagas särskilt.

I handläggningen av detta ärende har deltagit chefsrådmannen Lena Nowak, rådmännen Peter Krikström (referent), Linus Videgren (referent) och beredningsjuristerna Malin Sundqvist och Maria Dahlkrans.

Lena Nowak

Peter Krikström

Linus Videgren